

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบ 1) สภาพทั่วไปของกลุ่มบริหารการใช้น้ำชลประทาน และสภาพทั่วไปของสมาชิกกลุ่มบริหารการใช้น้ำชลประทาน 2) การดำเนินงาน และผลการดำเนินงานของกลุ่มบริหารการใช้น้ำชลประทาน 3) ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานของกลุ่มบริหารการใช้น้ำชลประทาน 4) ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการและของสมาชิกกลุ่มบริหารการใช้น้ำชลประทาน โดยการเก็บข้อมูลจากประชากรคือคณะกรรมการจากกลุ่มระดับ A จำนวน 7 กลุ่ม กลุ่มระดับ C จำนวน 8 กลุ่ม รวม 15 กลุ่ม และจากสมาชิกกลุ่ม ระดับ A จำนวน 50 ราย กลุ่ม ระดับ C จำนวน 50 ราย รวม 100 ราย ใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจงในคณะกรรมการกลุ่มมาโดยเลือกเฉพาะคณะกรรมการจากกลุ่ม ระดับ A จำนวน 7 คณะ และกลุ่มระดับ C จำนวน 8 คณะ สมาชิกกลุ่มการสุ่มเลือกตัวอย่างของประชากรอาศัยวิธีการกำหนดสัดส่วนโดยกำหนดให้กลุ่มระดับ A จำนวน 50 ราย กลุ่มระดับ C จำนวน 50 รายจากตัวอย่าง 100 รายและใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายเพื่อหาตัวแทนกลุ่ม การเก็บข้อมูลดำเนินการเก็บข้อมูลระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ 2538 ถึงเดือนมีนาคม 2538 ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบพบกันโดยตรงกับผู้มีสัมภาษณ์ แบบสัมภาษณ์ (Interview Schedule) ที่ใช้เก็บข้อมูลจากคณะกรรมการกลุ่ม ใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi Structure Interview) เป็นแบบคำถามแบบให้แสดงความคิดเห็นได้เต็มที่ และคำถามที่ใช้เก็บข้อมูลจากสมาชิกใช้แบบให้เลือกตอบ (Structure Interview) นำข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC⁺ (Statistical Package for Social Science) และใช้ข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มบริหารการใช้น้ำชลประทาน ทั้งของหน่วยงานราชการและของกลุ่มบริหารการใช้น้ำชลประทาน พร้อมการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม เพื่อทำให้ข้อมูลสมบูรณ์มีความน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น ใช้ค่าสถิติร้อยละ (Percentage) และ

ค่าเฉลี่ยเลขคณิต $\bar{X}$ (Arithmetic mean) ในการบรรยาย ผลการศึกษา การทดสอบ
สมมติฐานใช้ค่าสถิติไคสแควร์ (Chi-square) X^2 และค่าสถิติ t-Test ที่ระดับนัยสำคัญ
.05

5.1.สรุปผลการวิจัย

5.1.1.สภาพพื้นฐานบางประการของกลุ่ม

กลุ่มบริหารการใช้น้ำชลประทานระดับ A และกลุ่มระดับ C มีสภาพพื้นฐานบาง
ประการของกลุ่มแตกต่างกันทางสถิติในเรื่อง ระยะเวลาในการจัดตั้งกลุ่ม จำนวนสมาชิก
กลุ่ม เงินทุนดำเนินการของกลุ่ม จำนวนคูส่งน้ำของกลุ่ม พื้นที่ดำเนินการกลุ่ม การมีศาลา
อเนกประสงค์และไม่แตกต่างกันทางสถิติในเรื่องการมีที่ทำการกลุ่ม

1)ด้านกายภาพของกลุ่ม

กลุ่มบริหารการใช้น้ำชลประทานระดับ A และกลุ่มระดับ C ไม่มีความแตกต่างกัน
ทางสถิติในเรื่อง ลักษณะดิน ลักษณะพื้นที่ ระยะห่างระหว่างพื้นที่ทำการเกษตรของสมาชิก
ส่วนใหญ่และที่ตั้งของเขื่อนลำปาว ความสะดวกของน้ำชลประทาน ความเพียงพอของน้ำ
ชลประทาน

2)ด้านชีวภาพ

กลุ่มบริหารการใช้น้ำชลประทานระดับ A และกลุ่มระดับ C ไม่มีความแตกต่างกัน
ทางสถิติในเรื่อง พืชหลักที่สมาชิกปลูก พืชรองที่สมาชิกปลูก การเลี้ยงสัตว์และเลี้ยงปลา
ของสมาชิกกลุ่ม

5.1.2.สภาพพื้นฐานทั่วไปของสมาชิกกลุ่ม

1)ด้านสภาพพื้นฐานบางประการของสมาชิกกลุ่ม

สมาชิกกลุ่มบริหารการใช้น้ำชลประทานระดับ A และกลุ่มระดับ C มีความแตกต่าง
กันทางสถิติในเรื่องพื้นที่ถือครองต่อครัวเรือนในเขตชลประทาน และมีความแตกต่างทางสถิติ
ในเรื่อง จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนแรงงานในครัวเรือน ลักษณะการถือครองพื้นที่

2) ด้านกายภาพของสมาชิกกลุ่ม

สมาชิกกลุ่มบริหารการใช้น้ำชลประทานระดับ A และกลุ่มระดับ C ไม่มีความแตกต่างทางสถิติในเรื่องคุณสมบัติของดินที่สมาชิกใช้ประกอบอาชีพการเกษตร ปัญหาเรื่องดินเค็ม ตำแหน่งการรับน้ำชลประทานในคูส่งน้ำ ความสะดวกในการรับน้ำชลประทาน การระบายน้ำในพื้นที่ทำการเกษตรของสมาชิก

3) ด้านชีวภาพ

สมาชิกกลุ่มบริหารการใช้น้ำชลประทานระดับ A และกลุ่มระดับ C ไม่มีความแตกต่างทางสถิติในเรื่องพืชหลักที่สมาชิกปลูก พืชฤดูแล้งที่สมาชิกปลูก การเลี้ยงสัตว์ และการเลี้ยงปลา

4) ด้านเศรษฐกิจ

สมาชิกกลุ่มบริหารการใช้น้ำชลประทานระดับ A และกลุ่มระดับ C ไม่มีความแตกต่างทางสถิติในเรื่องรายได้ในภาคการเกษตรต่อปีของสมาชิก การประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม การเป็นสมาชิกสถาบันกลุ่ม แหล่งสินเชื่อ ปริมาณสินเชื่อที่ใช้ วัตถุประสงค์ในการใช้สินเชื่อ

5) แหล่งความรู้ และการเปิดรับข่าวสาร

สมาชิกกลุ่มบริหารการใช้น้ำชลประทานระดับ A และกลุ่มระดับ C ไม่มีความแตกต่างทางสถิติในเรื่องแหล่งที่มาของความรู้ด้านการเกษตร การได้รับการเยี่ยมจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร โอกาสได้อ่านวารสารเอกสารและหนังสือที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร โอกาสได้ฟังรายการวิทยุที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร โอกาสที่ได้รับชมรายการโทรทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร การมีโอกาสดูออกไปนอกเขตโครงการชลประทานลำปาว และมีความแตกต่างกันทางสถิติการมีโอกาสดูรับการฝึกอบรม การมีโอกาสดูรับการเยี่ยมจากเจ้าหน้าที่ชลประทาน

5.1.3. ด้านการดำเนินงานกลุ่ม

กลุ่มบริหารการใช้น้ำชลประทานระดับ A และกลุ่มระดับ C มีความแตกต่างกันทางสถิติ ด้านการดำเนินงานกลุ่ม ในเรื่องการประชุมประสานงานกับหน่วยงานอื่น ความถี่ในการประชุมของคณะกรรมการกลุ่ม การจัดหาแผนส่งน้ำ ระดับความร่วมมือของสมาชิกในการรักษาชลประทาน การจัดหาปัจจัยการผลิตบริการสมาชิก การจัดหาตลาดที่เป็นธรรมในการ

รับซื้อผลผลิตสมาชิก การดำเนินกิจกรรมเพื่อหาเงินทุนเข้ากลุ่ม และไม่มี ความแตกต่างกันทางสถิติในเรื่อง การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการสร้างกฎ ระเบียบ กติกา กลุ่ม ระดับความทั่วถึงในการส่งน้ำให้สมาชิก จำนวนครั้งของกลุ่มที่ดำเนินการซ่อมแซมชลประทาน การจัดหาแผนปลูกพืช การจัดอบรมให้ความรู้แก่สมาชิกการเผยแพร่ข่าวสารแก่สมาชิก

1)การดำเนินกิจกรรมกลุ่มบริหารการใช้น้ำชลประทาน

กลุ่มบริหารการใช้น้ำชลประทานระดับ A และกลุ่มระดับ C มีความแตกต่างทางสถิติโดยกลุ่มระดับ A มีการดำเนินการได้มากกว่ากลุ่มระดับ C ใน เรื่องการหมุนเวียนน้ำในระดับสูงส่งน้ำ การดำเนินการรักษาชลประทาน การวางแผนการปลูกพืช การประชุมประจำปีของกลุ่ม การให้คำปรึกษาแก่สมาชิก การจัดหาปัจจัยการผลิตต้นทุนค่าบริการสมาชิก การจัดหาตลาดที่เป็นธรรมรับซื้อผลผลิตของสมาชิก การจัดหาป้ายแสดงรอบเวรการส่งน้ำในระดับสูงส่งน้ำ การสนับสนุนกลุ่มของสมาชิกในเรื่อง วัสดุ อุปกรณ์ เงินสมทบกลุ่ม และไม่มี ความแตกต่างทางสถิติในเรื่อง การแจ้งข่าวสารแก่สมาชิก และการสนับสนุนของสมาชิกในเรื่องแรงงาน

2).คุณสมบัติของผู้นำ และการปฏิบัติหน้าที่

สมาชิกกลุ่มบริหารการใช้น้ำชลประทานระดับ A และกลุ่มระดับ C ไม่มี ความแตกต่างทางสถิติในเรื่องการเลือกกรรมการกลุ่ม ฐานะการเงินทางครอบครัว มีความยุติธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความแตกต่างกันทางสถิติในเรื่องความเสียสละ มีความเป็นกันเอง และให้ความสนับกับสมาชิก ความรับผิดชอบหน้าที่ เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของผู้นำมีความแตกต่างกันทางสถิติในเรื่อง การวางแผนการดำเนินงานกลุ่ม การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นภายในกลุ่ม การประสานงานกับหน่วยงานอื่น เป็นผู้นำในการดำเนินกิจกรรมกลุ่ม

5.1.4.ปัญหาในการดำเนินงานกลุ่ม

กลุ่มบริหารการใช้น้ำชลประทานระดับ A และกลุ่มระดับ C มีความแตกต่างทางสถิติในเรื่องสภาพพื้นที่ที่มีปัญหาในการรับน้ำชลประทาน ความสะดวกของน้ำชลประทาน ปริมาณน้ำชลประทานที่ได้รับไม่เพียงพอ การไม่มีเวลาบริหารงานกลุ่มของคณะกรรมการ การไม่เข้าจอบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ และไม่มี ความแตกต่างทางสถิติในเรื่อง เงินทุนในการดำเนินงานกลุ่ม การการไม่ให้ความร่วมมือของสมาชิก ขาดแคลนวัสดุในการซ่อมแซมชลประทาน

1) ปัญหาในการดำเนินงานกิจกรรมกลุ่ม

กลุ่มบริหารการใช้น้ำชลประทานระดับ A และกลุ่มระดับ C มีความแตกต่างทางสถิติเกี่ยวกับปัญหาในการดำเนินงานกลุ่มโดยกลุ่มระดับ C มีระดับปัญหาในการดำเนินงานมากกว่ากลุ่มระดับ A ในเรื่อง ความไม่รับผิดชอบของคณะกรรมการกลุ่ม การไม่เข้าเยี่ยมกลุ่มของเจ้าหน้าที่ชลประทาน การไม่เคารพกฎ กติกาของสมาชิก การไม่ให้ความร่วมมือของสมาชิก เกี่ยวกับปัญหาที่สมาชิกประสบในเรื่องความไม่สะดวกของน้ำชลประทาน ปริมาณน้ำชลประทานได้รับไม่เพียงพอ สภาพผู้นำขาดขาดเสียหยา และในมีความแตกต่างกันทางสถิติเกี่ยวกับการดำเนินงานกลุ่มในเรื่อง การไม่เข้าเยี่ยมกลุ่มของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร การไม่เคารพกฎ กติกาของสมาชิก เกี่ยวกับปัญหาที่สมาชิกประสบในเรื่อง การไม่เผยแพร่มติที่ประชุม ขาดปัจจัยการผลิตต้นทุนค่าบริการสมาชิก ขาดตลาดที่เป็นธรรมรับซื้อผลผลิตสมาชิก

5.1.5. ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการและสมาชิกกลุ่มบริหารการใช้น้ำชลประทาน

ในการดำเนินงานของกลุ่มบริหารการใช้น้ำชลประทาน คณะกรรมการและสมาชิกกลุ่มระดับ A และกลุ่มระดับ C ได้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ตามลำดับความสำคัญดังนี้

1) ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการกลุ่ม

คณะกรรมการกลุ่มบริหารการใช้น้ำชลประทานเสนอแนะดังนี้

1. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรเข้าเยี่ยมกลุ่มมากขึ้น
2. ควรพิจารณาสนับสนุนวัสดุซ่อมแซมชลประทานให้เพียงพอ
3. หน่วยงานของรัฐและเอกชน ควรมีการดำเนินการส่งเสริมการเกษตรแบบมีสัญญาตกลงซื้อขายผลผลิต
4. เจ้าหน้าที่ชลประทานควรเข้าเยี่ยมกลุ่มเพิ่มขึ้น
5. เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องควรเข้าร่วมการประชุมประจำปีของกลุ่ม เพื่อให้คำแนะนำในการวางแผนการดำเนินงานของกลุ่ม
6. ควรมีการพิจารณาเพิ่มปริมาณปุ๋ยเคมีขององค์การตลาดเพื่อเกษตรกรแก่กลุ่มเพื่อจำหน่ายให้สมาชิกได้เพียงพอตามความต้องการ
7. ควรมีการให้ความรู้ เรื่องการดำเนินธุรกิจกลุ่มแก่คณะกรรมการกลุ่ม

2) ข้อเสนอแนะของสมาชิกกลุ่ม

สมาชิกกลุ่มบริหารการใช้น้ำชลประทาน เสนอแนะดังนี้

1. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรเข้าไปเยี่ยมกลุ่มเพิ่มขึ้น
2. หน่วยงานของรัฐและเอกชนควรมีการดำเนินการส่งเสริมการเกษตรแบบมีสัญญาซื้อขายผลผลิต
3. เจ้าหน้าที่ชลประทานควรเข้าไปเยี่ยมกลุ่มเพิ่มขึ้น
4. คณะกรรมการควรให้ความสนใจในการดำเนินการกลุ่มเพิ่มขึ้น
5. กลุ่มควรมีการจัดหาปัจจัยการผลิตต้นทุนต่ำบริการสมาชิก
6. กลุ่มควรมีการจัดหาตลาดที่เป็นธรรมในการจำหน่ายผลผลิตของสมาชิก
7. กลุ่มควรมีการควบคุมจัดสรรน้ำให้สมาชิกอย่างทั่วถึงและยุติธรรม
8. กลุ่มควรมีการจัดหาป้ายแสดงรอบเวรการรับน้ำทุกคูส่งน้ำ

5.2. ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาเปรียบเทียบบางลักษณะ ของกลุ่มบริหารการใช้น้ำชลประทาน ที่มีผลการดำเนินงานมาก กับกลุ่มบริหารการใช้น้ำชลประทานที่มีผลการดำเนินงานน้อย ในเขตโครงการชลประทานลำปาว จังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการดำเนินงานส่งเสริม ปรับปรุง กลุ่มบริหารการใช้น้ำชลประทานทั้ง 2 ระดับ คือ กลุ่มระดับ A และกลุ่มระดับ C ดังนี้

5.2.1. การปรับปรุงกลุ่มระดับ C

1. ควรสนับสนุนให้มีการก่อสร้างศาลาอเนกประสงค์ เพื่อใช้เป็นที่พักประชุม คณะกรรมการกลุ่ม เป็นที่พบปะระหว่างเจ้าหน้าที่และคณะกรรมการกลุ่ม คณะกรรมการกลุ่มกับสมาชิกกลุ่ม
2. ควรสนับสนุนให้มีการจัดหาทุนดำเนินการของกลุ่ม โดยการจัดหาปัจจัยการผลิตมาให้บริการแก่สมาชิก ดำเนินการและการจัดการเกี่ยวกับเรื่องน้ำชลประทานให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้สมาชิกมีความพอใจที่จะเสียค่าใช้น้ำชลประทานในการปลูกพืช หรือเลี้ยงปลาในฤดูแล้ง

3. สมาชิกควรมีการปฏิบัติตามกฎระเบียบของกลุ่มโดยเคร่งครัด เพราะจะทำให้สามารถดำเนินการจัดสรรน้ำให้สมาชิกได้อย่างทั่วถึงยุติธรรม และสามารถทำให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการกลุ่มเพิ่มขึ้น

4. เจ้าหน้าที่ชลประทานและเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรเข้ามาเยี่ยมกลุ่มเพิ่มขึ้นเพื่อเป็นการช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาเรื่องน้ำชลประทาน การวางแผนดำเนินงานของกลุ่มและส่งเสริมอาชีพแก่สมาชิก

5. ควรมีการจัดหาแผนการส่งน้ำในกลุ่มระดับ C เพราะนอกจากจะทำให้สมาชิกได้รับน้ำทั่วถึงแล้ว ผลที่ตามมาคือทำให้มีปริมาณน้ำชลประทานเหลือมากพอที่จะนำไปหมุนเวียนการใช้น้ำในกลุ่มระดับ A ที่มีปัญหาน้ำเรื่องปริมาณน้ำชลประทานไม่พอ เพียงได้อีกทางหนึ่งด้วย

6. ควรให้กลุ่มมีการวางแผนการปลูกพืช ซึ่งจะทำให้การใช้น้ำชลประทานมีความสัมพันธ์กับพืชที่ปลูก เพราะน้ำต้นทุนในเขื่อนลำปาวมีปริมาณแตกต่างกันในแต่ละปี

7. ควรมีการจัดทำป้ายแสดงรอบเวรการรับน้ำในระดับคูส่งน้ำ เพื่อให้สมาชิกกลุ่มได้ทราบถึงรอบเวรในการรับน้ำ และป้องกันการไม่ปฏิบัติตามกฎ กติกาของสมาชิกกลุ่มในการรับน้ำตามรอบเวรที่กำหนด

8. สมาชิกควรให้การร่วมมือกันดำเนินการจัดการกลุ่มเพิ่มขึ้น ทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการรักษาชลประทาน และด้านการดำเนินงานกลุ่ม

9. คณะกรรมการกลุ่มควรให้ความสนใจในการดำเนินการจัดการกลุ่มเพิ่มขึ้น

10. คณะกรรมการกลุ่มควรให้ความสนใจและให้คำปรึกษาแก่สมาชิก ทั้งในเรื่องชลประทานและเรื่องการประกอบอาชีพด้านการเกษตรแก่สมาชิกเพิ่มขึ้น

11. ควรสนับสนุนให้คณะกรรมการกลุ่มมีวางแผนการดำเนินงานกลุ่ม เพราะจะทำให้มีกลุ่มมีการดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง และตอบสนองความต้องการของสมาชิกได้

12. ควรมีการทบทวนให้ความรู้ เรื่องการดำเนินงานกลุ่มแก่คณะกรรมการกลุ่ม เพื่อให้เกิดความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการและสามารถปฏิบัติตามหน้าที่ได้ ทำให้กลุ่มมีผลการดำเนินงานเพิ่มขึ้น

13. ควรมีการกระตุ้นให้สมาชิก สนับสนุนกลุ่มด้านแรงงาน วัสดุอุปกรณ์และเงินสมทบเพิ่มขึ้น

5.2.2.การรับมุงกลุ่มระดับ A

1. ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้แก่คณะกรรมการกลุ่ม ในเรื่องการดำเนินธุรกิจกลุ่ม เพราะจะทำให้กลุ่มสามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีเงินทุนดำเนินการของกลุ่ม เพิ่มขึ้นและ เพื่อเตรียมพัฒนา เป็นกลุ่มนิติบุคคลต่อไป

2. สมาชิกควรมีการปฏิบัติตามกฎระเบียบของกลุ่มโดยเคร่งครัด เพราะจะทำให้สามารถดำเนินการจัดสรรน้ำให้สมาชิกได้อย่างทั่วถึงยุติธรรม และสามารถทำให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมกลุ่ม เพิ่มขึ้น

3. เจ้าหน้าที่ชลประทานและ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควร เข้าไปเยี่ยมกลุ่ม เพิ่มขึ้น เพื่อ เป็นการช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหา เรื่องน้ำชลประทาน การวางแผนดำเนินการของกลุ่มและส่งเสริมอาชีพแก่สมาชิก

5.2.3.การรับมุงกลุ่มระดับ A และกลุ่มระดับ C

1. ควรสนับสนุนให้มีการจัดหาปัจจัยการผลิตมาบริการแก่สมาชิก ทั้งนี้ เพราะกลุ่มจะมีทุนดำเนินการ เพิ่มขึ้นและมีกิจกรรมที่ต่อเนื่อง ที่สำคัญคือสมาชิกจะให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมกลุ่ม เพิ่มขึ้น

2. ควรมีการดำเนินการส่งเสริมการเกษตรแบบตลาดมีสัญญาข้อตกลง โดยหน่วยงานของรัฐบาลและของเอกชน เพราะเป็นการส่งเสริมอาชีพและรายได้ให้สมาชิก เพราะมีตลาดรับซื้อผลผลิตของสมาชิกและขายได้ราคาดี

3. สมาชิกควรมีการปฏิบัติตามกฎระเบียบของกลุ่มโดยเคร่งครัด เพราะจะทำให้สามารถดำเนินการจัดสรรน้ำให้สมาชิกได้อย่างทั่วถึงยุติธรรม และสามารถทำให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมกลุ่ม เพิ่มขึ้น

4. ควรดำเนินการส่งเสริมให้สมาชิกปลูกพืชไร่อื่น ๆ แทนข้าวนาปรัง ทั้งนี้ เนื่องจากมีปัญหานาน เรื่องราคาผลผลิต อีกทั้งเป็นพืชที่ใช้น้ำมากและอาจมีปัญหานานในที่น้ำต้นทุนในเขื่อนน้อยถ้าหากสมาชิกเปลี่ยนมาปลูกพืชไร่อื่น ๆ เช่น ข้าวโพดหวาน ถั่วลิสง ถั่วเหลือง ในพื้นที่ดำเนินการได้ก็จะเกิดผลดีกับกลุ่ม เพราะอาจเป็นการลดปัญหานาน เรื่องการใช้น้ำชลประทานในฤดูแล้ง ได้อีกทางหนึ่ง

5.3. ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษารูปแบบและการดำเนินงานของกลุ่มระดับ A ที่ดำเนินการอยู่ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาสู่ระดับ B และระดับ C และกลุ่มบริหารการใช้ข้อมูลประทาน ที่คาดว่าจะดำเนินการจัดตั้งใหม่ได้อย่างเหมาะสม เพราะอยู่บนพื้นฐานที่ดำเนินการเดียวกัน

2. ควรศึกษา เรื่องความต้องการในการฝึกอบรมในด้านการบริหารงานกลุ่มและการดำเนินธุรกิจกลุ่มของกลุ่มระดับ A และกลุ่มระดับ B เพื่อจะได้ดำเนินการจัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่คณะกรรมการกลุ่ม ได้อย่างเหมาะสมและนำไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินงานกลุ่มได้

3. ควรศึกษา เรื่องความคิดเห็นของสมาชิก และคณะกรรมการกลุ่มของกลุ่มระดับ A และกลุ่มระดับ B ในเรื่องการเตรียมพร้อมในการพัฒนาสู่เป็นกลุ่มนิติบุคคลในลักษณะของสมาคม หรือสหกรณ์ เพื่อเป็นประโยชน์ในการวางแผนการดำเนินงานพัฒนาสู่ต่อไป